

H F S A

HUKUK FELSEFESİ VE SOSYOLOJİSİ ARKİVİ

HUKUK FELSEFESİ VE SOSYOLOJİSİ ARKİVİ

Etik İlkeler ve Hukuk
Ioanna Kuçuradi

Çok Kültürlülük, Hukuk ve Adalet
Ali Şafak Balı

Hukuk ve Ekonomi anlayışı ya da
Hukukun Ekonomik Analizi
Ahmet Ulvi Türkbağ

Küreselleştirme, Özelleştirme ve Cezaevleri
Vahap Coşkun

Üçüncü Kişilerden Kaynaklanan Temel
Hak İhlallerinin Anayasaya Aykırılığının
Tespitinde "Neminem Leadere" İlkesi
Osman Can

Ceza Hukukunda Hukuksal Değer
Yener Ünver

Doğru Hukukun Bilgisi
Hayrettin Ökçesiz

Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi
Argümanlarının Hukuk Uygulamasında
Kullanılma Olanakları
Yasemin Işıktaç

Hukuksal Argumentasyon Teorisi ve
Hukuk Uygulamasındaki Görünümü
Sevtap Metin

Yargıda Gerekçe Sorunu
Çetin Aşçıoğlu

Kararlarda Gerekçe ve Muhafef Şerhi
Mustafa Tören Yücel

"Mukaddime"deki Barbar ve Uygur Toplumların
Ahlaki Özellikleri Üzerine Düşünceler
Mustafa Koçak

"Hukuk Kültürü" Kavramının Problemleri
Murat Yüksel

Görünmez El, Rasyonellik ve Yozlaşma: Liberal Yaklaşım
Vural Fuat Savaş

8

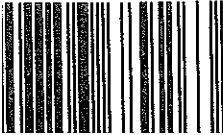
340 1
HFS
2003
c.8

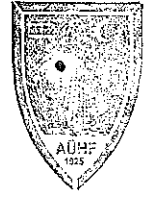
Hazırlayan: Hayrettin Ökçesiz

İSTANBUL
ÜNİVERSİTESİ

IN 975-6689-26-9

H F S A

HUKUK FELSEFESİ VE SOSYOLOJİSİ ARKİVİ

8. KİTAP

Hazırlayan

Hayrettin Ökçesiz

340.1 HFS 2003

A.Ü.H.F. KÜTÜPHANESİ

1.23.338 ...340.1

İstanbul Barosu Yayını

İstanbul - 2003

SUNUŞ

“Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi” bu kez üç kitabını birden çıkarak sekizincisine ulaşmış bulunuyor. İstanbul Barosu’nun yeni yönetimi önceki yönetim döneminde başlanmış olan bu işbirliğini anlamlı bularak HFSA’nın yayımını sürdürmeyi yerinde görmüştür. İstanbul Barosu Yönetim Kurulu ve Yayın Kurulu Başkan ve Üyelerine bu iradelerinden dolayı minnet ve şükranlarımızı burada ifade etmek isterim. Bu süreklilik başlangıcından, yönetimden yönetime değişmeyen özerk kurumlar oluşturma ümidine kapılmanın belki erken olmadığını düşünüyorum. Bu kurumlaşmayı en çok hak edenlerin dergilerin ve yayın dizilerinin olduğunu söylemeliyim: Herşeye rağmen çıkan dergiler, kitaplar...

Bu üç kitapta İstanbul Barosu ile birlikte 6-7 Eylül 2002 tarihlerinde gerçekleştirdiğimiz “Hukuka Felsefi ve Sosyolojik Bakışlar” adlı sempozyumun bildirileri ile “Yolsuzlukla Savaşım Stratejileri / Uluslararası Sempozyum” başlığını taşıyan ve Amerikan, İngiliz, İtalyan ve Alman Kültür Merkezleri ile birlikte 29. 9. -3.10. 1997 tarihlerinde İstanbul’da gerçekleştirdiğimiz etkinliğin beşinci kitapta yayımlamaya başladığımız Türkçe bildirilerinin devamını sunuyoruz. Bunların yanında başka yazılar da yer almaktadır. HFSA elbette arşiv görevi de görmekte ve daha önce yayımlanmış yazıları sayfalarında saklamak istemektedir. Bu nedenle HFSA’nın anlam alanı içerisinde kalan bu yazılarınıza talibiz.

2003’ü bu kitaplar ile kapatmış olalım.

Umarım, 2004 HFSA’ya yalnızca yeni kitaplar değil, başkaca bilimsel etkinlikler de getirir. Bu bakımdan HFSA Çevre’sinin katkıları bu dileğin gerçekleşmesine yardımcı olacaktır.

Bu üç kitabın düzeltme çalışmalarında bana yardımcı olan araştırma görevlisi arkadaşlarım Sayın Fulya Tatbul’a ve Sayın Çağlayan Kara’ya, İstanbul Barosu çalışanı Sayın Sadık Albayrak’a, dizgi ve tasarımı gerçekleştiren Sayın Tuğba Altın’er’e teşekkür ederim.

Yeni kitaplarda ve etkinliklerde buluşmak ümidiyle...

Hayrettin Ökçesiz

HFSA - Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi
Hayrettin Ökçesiz

Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Kampus, Antalya

Telefon: 0242.227 69 75 - 76 Faks: 0242.227 69 77

e-posta: hayret@akdeniz.edu.tr

Kapak karikatürü: Honoré Daumier

Kapak, iç tasarım ve baskı: *Ufuk Matbaası* (0212) 544 92 30 - 31

İstanbul, Ağustos 2003 ISBN 975-6689-26-9

İÇİNDEKİLER

- Etik İlkeler ve Hukuk - *Ioanna Kuçuradi* 5
- Çok Kültürlülük, Hukuk ve Adalet - *Ali Şafak Balı* 12
- Hukuk ve Ekonomi anlayışı ya da Hukukun Ekonomik Analizi - *Ahmet Ulvi Türkbağ* 58
- Küreselleştirme, Özelleştirme ve Cezaevleri - *Vahap Coşkun* 69
- Üçüncü Kişilerden Kaynaklanan Temel Hak İhlallerinin Anayasaya Aykırılığının Tespitinde "Neminem Leadere" İlkesi - *Osman Can* 96
- Ceza Hukukunda Hukuksal Değer - *Yener Ünver* 113
- Doğru Hukukun Bilgisi - *Hayrettin Ökçesiz* 120
- Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Argümanlarının Hukuk Uygulamasında Kullanılma Olanakları - *Yasemin Işıktaç* 127
- Hukuksal Argumentasyon Teorisi ve Hukuk Uygulamasındaki Görünümü - *Sevtap Metin* 136
- Yargıda Gerekçe Sorunu - *Çetin Aşçıoğlu* 154
- Kararlarda Gerekçe ve Muhafelef Şerhi - *Mustafa Tören Yücel* 162
- "Mukaddime"deki Barbar ve Uygur Toplamların Ahlakî Özellikleri Üzerine Düşünceler - *Mustafa Koçak* 171
- "Hukuk Kültürü" Kavramının Problemleri - *Murat Yüksel* 181
- Görünmez El, Rasyonellik ve Yozlaşma: Liberal Yaklaşım - *Vural Fuat Savaş* 194

Etik İlkeler ve Hukuk^(*)

Ioanna Kuçuradi^(**)

13 gün önce yeni bir yüzyıla, hem de yeni bir binyıla girdik. Bizlere, şu anda yaşayanlara rastladı bu. 2000'e beş kala, on kala ölmüş olabilirdik, kimi dostlar gibi.

Bu dönemecin furyasında, geçmişin muhasebeleri —çeşitli açılardan muhasebeleri— yapıyor, geçen binyılın en önemli olayları, en önemli kişileri belirleniyor; gelecek için de öndeyilerde bulunuluyor. Ama bu sayılanlar arasında insan haklarından pek söz edilmiyor, ya da ben rastlamadım söz edene.

Bana sorarsanız, bitirdiğimiz yüzyılın en önemli başarısı, insan hakları fikrini önplâna getirmesidir. İkinci Dünya Savaşından sonra önplâna çıkmaya başlayan insan hakları, yüzyılımızın sonlarına doğru moda haline gelmiş, moda olunca da kavramın içi boşalmaya başlamıştır. Bunun sonucu olarak insan hakları s a y ı l a n l a r ı n sayısında bir enflasyon, uluslararası kuruluşlarca kabul edilen insan hakları belgelerinde de gitgide artan bir kavram kargaşası gözleniyor. İnsan haklarından bunca söz edilmesine rağmen, insan hakları ihlalleri birçok ülkede pervasızca devam ediyor; yapı-

lan hukuksal düzenlemeler de insan haklarıyla bağlantılanarak yapılmıyor, yani insan hakları için yaratacakları sonuçlar hesaba katılmıyor.

Neden? Benim görebildiğim kadarıyla, bunların en temel nedeni, insan haklarının ne olduğuna ilişkin bilgi eksikliğidir. İnsanlar, insan haklarının ne olduğunu bilseler, çoğunun bunları korumak için elinden geleni yapmak isteyeceğini ve kendini gerekli bilgiyle donatmaya çalışacağını düşünüyorum.

Bu satırları yazmaya başladığım günün bir önceki akşamı, birçok televizyon kanalında kiralaların artışına getirilen sınırlama tartışılıyordu: kimisi Anayasaya aykırı olduğunu, kimisi de olmadığını savunuyordu; ama insan haklarıyla bağlantı kurana —pek vurgulamadan bağlantı kuran bir tek hukukçumuz dışında— rastlamadım. Örneğin şöyle bakılabilirdi bu konuya: İnsanların barınağı olması, bir evde oturması temel bir haktır. Kira artışlarına çizilen sınır —yani bir ekonomik hakka çizilen sınır— yurttaşların barınma hakkının korunması için (yurttaşların bu konuda birbirine karşı korunması için) yapılan bir düzenleme-

(*) Ankara Barosu'nun 2000 yılı Kurultayında yapılan konuşmadır.

(**) Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi Felsefe Bölümü Öğretim Üyesi